

Mağdurların vicdanında sulh oldu mu, bilmiyorum

07/07/2011 2:00

Yazı Boyutu + -

'Sulhname' belgeselinin galası dün akşam Ghetto'da yapıldı. Belgesel, olağanüstü hal dönemindeki köy boşaltmalar nedeniyle yaşanan zorunlu göçü ve bir türlü giderilemeyen zararları anlatıyor. Özellikle Van'ı mercek altına alan belgeselin yönetmeni Şehbal Şenyurt ile konuştuk

FOTOĞRAF: MUHSİN AKGÜN

[İPEK İZCİ](#) [Arşivi](#)

Böyle bir belgesel çekme fikri nasıl ortaya çıktı?

2 senelik bir çalışmanın ürünü bu proje. Ama benim bölgeyle olan tanışıklığım 87-88 sonrası başlar. O dönemde CNN, Alman, Avusturya, İsviçre televizyonu gibi yabancı TV'lere line yapımcı olarak çalışıyordum. O dönemdeki tanıklıklar haber mantığıyla yapılmış çalışmalardı ama her zaman bu toplumun yaşadığı travmalara dair bir şeyler anlatma ve insanlara bu travmaları duyurma perspektifiyle çalıştığım için hep zihnimin gerisinde bir süre sonra bu meselelere dair bir film yapma fikri vardı. Biz bir süredir gayrimüslim vakıfları ve değişik çalışmalar üzerine, TESEV Demokratikleşme Programı ile çeşitli çalışmalar yürütüyoruz. TESEV'in Kürt meselesine dair çalışmalarının içinde de oldum ve Demokratikleşme Programı'nın 5233 sayılı yasa üzerine yapacağı çalışmanın bir parçası olarak bu film zaten aktarmak istediğim yerinden edilme meselesine denk düştü. Çünkü bu filmle biz aslında, evet, yasayı tartışıyoruz ama yasanın ana damar alındığı Kürt meselesini filmin kısıtlı süresi içinde tartışmaya çalışıyoruz. Kamuoyuna biraz mağdurlar tarafından anlatılarak, tanıklıkları dile getirmeye çalışıyoruz.

Belgeselin ismi 'Sulhname', neden bu ismi koydunuz?

Sulhname, tarafların gönüllülük ilişkisi içinde birbirleriyle barıştıkları bir anlaşmadır. Filmde anlattığımız öyküde şunun üzerinde duruyoruz: Evet bir sulhname imzalandı ama taraflardan mağdur olanın vicdanında sulh oldu mu olmadı mı emin değiliz. Bunu konu aldığımız için, sulhname ismini verdik.

Belgesel özetle neyi anlatıyor?

Belgeselimiz, 80'lerden sonra zorunlu göç dolayısıyla yaşanan köy boşaltmalar, köy yakmalar, dolayısıyla ağırlıkla Kürt vatandaşlarımızın yaşadığı illerde yaşanan mağduriyetin giderilmesine dönük bir yasa ile ilgili. Ve bu sorunlara karşı 2002'de bir rapor hazırlandı, Birleşmiş Milletler tarafından, mağdurların mağduriyetinin giderilmesinin zorunluluğu üzerine bir çalışmaydı bu. Çünkü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde ciddi sayıda başvuru beklemekteydi. Ve Türkiye bu mağduriyeti gidermek yönünde bir yasa çıkardı.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne gidilmesin diye, değil

mi?

Evet, AİHM'e gidilmesin hedefiyle çıkarıldığı anlaşılıyor bu 5233 sayılı yasanın. İsmi de 'Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'. İsmi bile meseleyi sulh ile çözmeyeceğinin ifadesini taşıyor aslında. Çünkü orada yaşanan sorunları bir terör meselesi olarak almak, olguları ve yaşananları kavrayamamak anlamına geliyor. Mağduriyetlerin giderilmediği, giderilmiş gibi gösterildiği bir çalışma söz konusu oldu. Bizim filmimiz, bu çalışma üzerine kurulu. Yasanın nasıl uygulandığı, yasanın taraflarının meseleye nasıl baktığı ve bunun toplumda nasıl bir duyguyla karşılandığı üzerine kurulu. Bu yasalar sonuçta bir mağduriyeti gidermek için gibi duruyor ama gideriyor mu gidermiyor mu sorusu sorulmuyor. Yasa yapıldı mı? Yapıldı. Yasa var mı var?

Uygulanıyor mu peki bu yasa?

Evet, birtazminat yasası yapıldı ve insanlara bir takım tazminatlar ödendi. Ama bu tazminatlar gerçekten o insanların vicdanında sulh olmasına neden oldu mu? Yasa gerçekten yerini buldu mu? Bu gerçekten önemli bir konu. Biz filmimizde bunu eleştiriyoruz.

Tazminat yasasını eleştiren bir bakışın haricinde, bu belgeselle ulaşmak istediğiniz bir hedef var mı?

Elbette, birçok hedef var. Bir kez, duymaktan sahiden çok sıkıldığım ve Kürt arkadaşların da çok yorulduğunu hissettiğim bir nokta var. Kürt siyasi hareketinin nasıl da büyük bir adaletsizlik zemini üzerinden tartışılmakta, yargılanmakta olduğu. Bu konunun özellikle batı illerinde yaşayanlar tarafından tekrar tekrar sorgulanmasını diliyorum. En demokratik düşünenler bile bu travmatik meseleyi çözebilmiş değil. Hükümetin yasayı yeniden gündeme alıp, mağduriyetleri sahiden gidermesine katkıda bulunmak istiyoruz.

Sizce filmi izledikten sonra izleyicilerin kendilerine soracakları soru ne olacak?

Aslında, filmlerimi ve diğer çalışmalarımı bu tür noktalardan hareketle yapmıyorum. Ama madem sordunuz, ilk aklıma gelenleri söyleyeyim; belki konuyla çok içli-dışlı olmayan izleyiciler "Bu yaşananlar neden bunca zaman benden saklandı." ya da; "Ben bunları neden daha önce duymamıştım?" ya da "Ben o tarihlerde ne yapıyordum?" diye sorabilirler diye umuyorum.